

Angående Översiktsplan för Stockholm

Norrmalms råd för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet. Översiktsplanen är ett viktigt mål- och styrdokument som påverkar många områden. Det är viktigt att dokumentet belyser de aspekter av stadsplanering som rör tillgänglighet och delaktighet för alla. Rådet efterfrågar ett funktionshindersperspektiv. Personer med olika typer av funktionsnedsättningar skall ha samma rätt till delaktighet som alla medborgare. Man kan därför även tala om ett funktionsrättsperspektiv.

Avsnitt 1 Inledning

I det inledande avsnittet betonas tillgänglighet i regionen. Rådet vill betona vikten av att alla kan ta sig fram i Stockholm och färdas både inom och mellan olika delar av staden. Goda förbindelser gäller inte bara utbyggnad av olika trafikslag, utan även hur dessa utformas. Det är långt ifrån alla som kan färdas med cykel, gående eller med de allmänna kommunikationerna. Personer med nedsatt rörelseförmåga kan vara beroende av bil för att kunna förflytta sig, exempelvis individanpassat fordon eller särskilt tillstånd att parkera. Staden bör därför även uppmärksamma framkomligheten för dessa trafikanter. Rådet vill även betona att färdtjänsten räknas till kollektivtrafik. När man talar om tillgänglig och väl fungerande kollektivtrafik, måste detta även inkludera färdtjänst.

Avsnitt 2 Mål för stadsbyggandet

Rådet ser positivt på stadens ambition att bygga fler bostäder och funktionella lokaler för olika ändamål. När man skriver om ”en stad där alla kan bo” liksom ”hög tillgänglighet” är det viktigt att uppmärksamma personer med funktionsnedsättningar. Lämpliga bostäder – vid behov särskilt anpassade sådana – liksom framkomlighet för alla är exempel på detta.

Det är positivt att staden eftersträvar mångfald när man bygger nya bostäder. Detta gäller fastighetsstruktur, upplåtelseformer med mera. Rådet vill betona målet att fem procent att ny- och ombyggnation av bostäder skall vara anpassade för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt är det viktigt inte bara att bostäderna är lämpliga, utan även att hyreskostnaden är acceptabel. Idag är kostnaden för en lägenhet ofta orimligt hög och ligger på en nivå som gör att en potentiell hyresgäst tvingas tacka nej av ekonomiska skäl.

Det är även viktigt att medborgarna upplever trygghet, både i bostadsområden och andra delar av stadsmiljön, liksom i grönområden. Personer med funktionsnedsättning är extra utsatta och stadens egna trygghetsmätningar har visat att många upplever otrygghet i olika miljöer.

Avsnitt 3 Utbyggnadsstrategi

När staden planerar nya projekt inom olika områden, är det viktigt att detta sker i nära dialog med olika parter, inte minst med allmänheten, dvs medborgarna själva. Detta gäller givetvis även de organisationer som företräder olika intressen. Rådet anser att organisationerna skall inkluderas redan på ett tidigt stadium i planerings- och beslutsprocesser, så att man har faktiska möjligheter att påverka. Detta gäller både generellt och i samband med specifika projekt, nya områden, kommunikationer eller anläggningar av olika slag.

Avsnitt 4 Allmänna intressen

Stockholm är en snabbt växande region. Antalet invånare har ökat med en tredjedel sedan millennieskiftet. Bristen på bostäder är påtaglig. Detta gäller i allmänhet men kanske i synnerhet för personer med behov av anpassat boende. En medveten satsning på lämpliga bostäder för samtliga medborgare krävs. Dokumentet betonar att det finns ”goda förutsättningar att nå de högt ställda bostadsmålen”. Rådet ställer sig frågande till detta. Det är rådets erfarenhet att exempelvis femprocentsmålet för anpassade bostäder varit synnerligen svårt att uppnå. Om staden skall nå upp till sina egna målsättningar ställs stora krav på planering och genomförande av ny- och ombyggnationer. Detta gäller såväl kvantitativt som kvalitativt. Det måste inte bara byggas tillräckligt antal bostäder. De skall även motsvara de faktiska behov som olika medborgare har.

Näringsliv och kompetensförsörjning

Översiktsplanen betonar vikten av tillgång inte bara på arbeten, utan även tillgången till kvalificerad arbetskraft. Det är rådets erfarenhet att det finns en betydande outnyttjad kompetensresurs bland personer med olika typer av funktionsnedsättning. Många har utbildning eller andra värdefulla kunskaper och färdigheter som inte tas tillvara på arbetsmarknaden idag. Detta gäller både bland offentliga och enskilda verksamheter. Staden bör arbeta för att fler personer med funktionsnedsättning anställs, liksom att man får arbete i nivå med sin faktiska kompetens. Så långt det är möjligt bör anställningarna vara reguljära, dvs utan exempelvis särskilt lönestöd.

Dokumentet berör även handel, turism och besöksnäring. Det är viktigt att såväl handelsplatser som kommunikationer, hotell och allmänna anläggningar är tillgängliga för alla.

I detta avsnitt vill rådet även lyfta fram skola och utbildningsväsende. Det är viktigt att såväl förskolan och skolan erbjuder goda och tillgängliga miljöer för elever och personal. En bra utbildning för alla handlar inte bara om form och innehåll för undervisningen. Det är även avgörande hur de lärande miljöerna utformas.

En socialt sammanhållen stad

Rådet ser mycket positivt på målet att staden skall vara socialt sammanhållen. Idag råder segregation; Stockholm är delat, såväl rumsligt som socialt. Det är angeläget att staden med olika medel försöker motverka och överbygga dessa skillnader.

Många personer med funktionsnedsättning lever under knappa ekonomiska omständigheter och har en svag social ställning med bristande eller obefintliga nätverk. En sammanhållen stad med olika typer av bebyggelse, upplåtelseformer för bostäder m m är en del i strävan att skapa möten mellan olika individer och grupper. Arbetsplatser, handel och service samt områden och anläggningar för rekreation och fritid skall finnas tillgänglig inom rimligt avstånd för alla.

Det skall vara enkelt att förflytta sig och att orientera sig, både inom och mellan olika delar av staden. Detta gäller inte minst för personer med olika typer av funktionsnedsättningar; synliga som osynliga.

Rådet noterar att dokumentet (sid 55) särskilt lyfter fram barn och äldre. Detta är givetvis positivt. Det vore dock önskvärt att även personer med funktionsnedsättningar omnämns

specifikt i denna del. Det är medborgare som ofta har en mycket utsatt situation och därför bör prioriteras.

Rådet önskar ett särskilt avsnitt i översiktsplanen, med ett funktionshindersperspektiv liksom fokus på situationen för personer med olika funktionsnedsättningar.

I detta sammanhang vill rådet även framföra, att det skulle behövas ett närmare samarbete mellan olika förvaltningar, facknämnder och stadsdelar. Nuvarande arbete sker i hög grad i ”stuprör” där verksamheterna verkar fristående från varandra. Det är rådets uppfattning att det krävs en helhetssyn och en närmare samverkan mellan stadens olika enheter.

Trafik och mobilitet

I detta avsnitt betonas tillgänglighet, miljö- och hållbarhet. Man lyfter fram gång- och cykeltrafikanter som särskilt viktiga. Detta är i och för sig angeläget, men man får inte bortse ifrån att det finns ett betydande antal stockholmare som inte kan förflytta sig på detta sätt. Många är beroende av andra färdstätt, inte minst bil eller färdtjänst. När trafik, kommunikationer och transportvägar planeras, måste framkomligheten beaktas för personer med nedsatt rörelseförmåga samt nedsatt orienteringsförmåga och nedsatt förmåga att inhämta information. Detta gäller även personer som på grund av ålder eller tillfällig eller mer varaktiga ohälsa har särskilda behov vid förflyttningar. Väg- och parkeringsutrymme måste finnas så att personer med nedsatt rörelseförmåga har samma möjligheter som andra att ta sig exempelvis till och från sin bostad, till sitt arbete/studier liksom till handel och fritidsområden. Att personer kan ha svårt att se eller förstå skyltningar om gång eller cykelbana behöver också beaktas. Ett positivt exempel är övergångsställena enligt Stockholmsmodellen, som fungerar för alla med eller utan funktionsnedsättningar och blivit en internationell förebild.

Kulturliv, idrott och rekreation

Sist men inte minst vill rådet betona vikten av tillgänglighet för alla till kultur, idrott och rekreationsområden. Detta är av största vikt för hälsa och livskvalitet. Fysisk aktivitet liksom kulturella upplevelser är avgörande för ett gott liv.

Stadsdelen Norrmalm

Norrmalm är en levande stadsdel med stora variationer, demografiskt och topografiskt. Området har vuxit fram successivt och därmed är bebyggelse och allmänna anläggningar mycket varierande. Det finns ett rikt utbud av handel, kultur, restauranger, parker m m. Ett stort antal personer rör sig i stadsdelen dagligen. Detta ställer stora krav, inte minst på stadsplanering och kommunikationer. Under de kommande åren står Norrmalm inför stora förändringar, både vad gäller byggnation och kommunikationer.

I dokumentet konstateras att ”en än mer levande stadsmiljö kan ...åstadkommas genom förändringar i befintligt bebyggelsebestånd och en utveckling av de offentliga rummen”. Tillgänglighet för alla är en förutsättning för en levande stadsmiljö. Därför måste funktionshindersperspektivet beaktas vid all om- och nybyggnation, liksom vid planering och anläggning av offentliga miljöer.

Den nya Hagastaden är en helt ny stadsdel. Där planeras för bostäder, näringsliv, handel och kommunikationer, inklusive en helt ny tunnelbana.

Det är viktigt att Hagastaden utformas med tillgänglighet och delaktighet i fokus. Anpassade bostäder skall finnas för den som behöver det.

Samtliga medborgare skall kunna röra sig inom den nya stadsdelen liksom till resp från Hagastaden utan hinder. Stockholms stad måste planera för goda kommunikationer, gatuutrymme och gångstråk. Parkeringsplatser skall finnas för den som är beroende av bil för att kunna förflytta sig. Vidare krävs ledstråk och andra åtgärder som underlättar orientering och rörlighet för alla.

Avslutande kommentarer

Personer med olika typer av funktionsnedsättningar har inte bara sämre ekonomi, lägre arbetskraftsdeltagande och sämre livsvillkor i övrigt. Man har även påtagligt sämre hälsa och upplevd livskvalitet. Staden bör medvetet satsa på bättre tillgång till boende, jobb och en meningsfull fritid för alla.

Slutligen vill rådet lyfta fram vikten av tillgängligt till stöd och service, liksom till jämlik hälso- och sjukvård för samtliga invånare.

Stockholm har ambitionen att erbjuda sina medborgare goda livsmiljöer och levnadsvillkor. En stad som är tillgänglig och där samtliga medborgare upplever delaktighet och trygghet, är bättre för alla.